

**РИНОК КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ УКРАЇНИ:
ПРОПОЗИЦІЯ І ПОПИТ**

Стасіневич С.А., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів та природокористування України;

Валявський С.М., к.е.н., доцент

Полтавський національний технічний університет

ім. Юрія Кондратюка;

*Калюжна Л.Д, заступник голови правління з фінансово-економічних
питань ПАТ “Полтавакондитер”*

Наведені основні результати аналізу сучасного стану кон'юнктури ринку кондитерських виробів України: обсяги та структура пропозиції (виробництва й імпорту), попиту (споживання й експорту) в розрізі асортиментних груп продукції та учасників ринку (виробників, постачальників, покупців) і країн що стосується зовнішньоекономічної діяльності, окреслені головні проблеми ринку.

The basic results of the analysis of current market conditions confectionery Ukraine: scope and structure of the supply (production and imports) and demand (consumption and exports) in terms of product groups product and market participants (producers, suppliers, buyers) and foreign countries regarding activities outlined the main problems of the market.

Постановка проблеми. Ринок кондитерських виробів України досить стрімко розвивається: нарощуються обсяги виробництва, а головне – споживачі потребують нових видів кондитерських виробів, на що галузь аби не втрачати доходи має швидко реагувати розширенням асортименту, не припиняючи виробництво традиційної продукції. В умовах стабілізації економіки спостерігається ріст споживання дорогих виробів, так званої продукції «преміум-класу». В сегменті цукристих кондитерських виробів явним є ріст споживання шоколаду та виробів з нього. Поточна ситуація ринку по групі карамелі характеризується зменшенням частки в загальному обсязі продажу «звичної» карамелі й навпаки збільшенням функціональних льодяників. Все більше, слідуючи за попитом, кондитерські фабрики країни переорієнтовуються на випуск сучасних європейських солодошів, наприклад, жувального мармеладу, тягучок, помадок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досліджували ринок кондитерських виробів і продовжують ним займатись чимало відомих вчених та практиків, серед яких: Заїнчковський А.О., Радкевич Л.А. та інші.

Постановка завдання. Наша стаття має за мету навести основні результати аналізу сучасного стану кон'юнктури цього ринку: обсягів та структури пропозиції (виробництва й імпорту), попиту (споживання й експорту) в розрізі асортиментних груп продукції та суб'єктів ринку (виробників, постачальників, покупців), а також країн-імпортерів та експортерів, виділити головні проблеми сьогодення ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Наразі в Україні виробляється понад 1 млн. т кондитерських виробів в рік: в 2011 р. було випущено 1069,8 тис.т виробів, за 10 місяців 2012 р. – 865,7 тис.т кондитерської продукції (якщо брати до уваги виробництво великих, середніх та вагомих за обсягом малих підприємств).

Узагальнена структура виробництва кондитерських виробів має вигляд: до 50 % складають борошняні вироби, 30 % – шоколадні, 20 % – цукристі кондитерські вироби. Так, за 10 місяців 2012 р. вироблено 418,6 тис. т борошняних, 268,2 тис. т шоколадних і 178,9 тис.т цукристих кондитерських виробів. Розширений асортимент виробів представлений наступними групами: печиво солодке і вафлі (за 10 місяців 2012 р. вироблено 314 тис. т), печиво сухе (галети, крекер – 28,1 тис. т), пряники й аналогічні вироби (45,9 тис. т), солодощі східні борошняні (0,1 тис. т), тістечка (10,4 тис. т), торти (20,1 тис. т), вироби кондитерські з цукру чи його замінників з вмістом какао (92,8 тис. т), продукти пастоподібні з вмістом какао (1,8 тис. т), цукерки шоколадні (132,6 тис. т), шоколад й аналогічні вироби в брикетах, пластинах, плитках, з начинкою чи без (38,6 тис. т), білий шоколад (3,7 тис. т), інші шоколадні вироби (2,4 тис. т), цукерки варені, карамель, тофі та аналогічні солодощі (102,5 тис. т), вироби покриті цукром та у вигляді желе (39,9 тис. т), драже (6,7 тис. т), халва, лукум, інші східні солодощі цукристі (26,1 тис. т) (рис. 1).

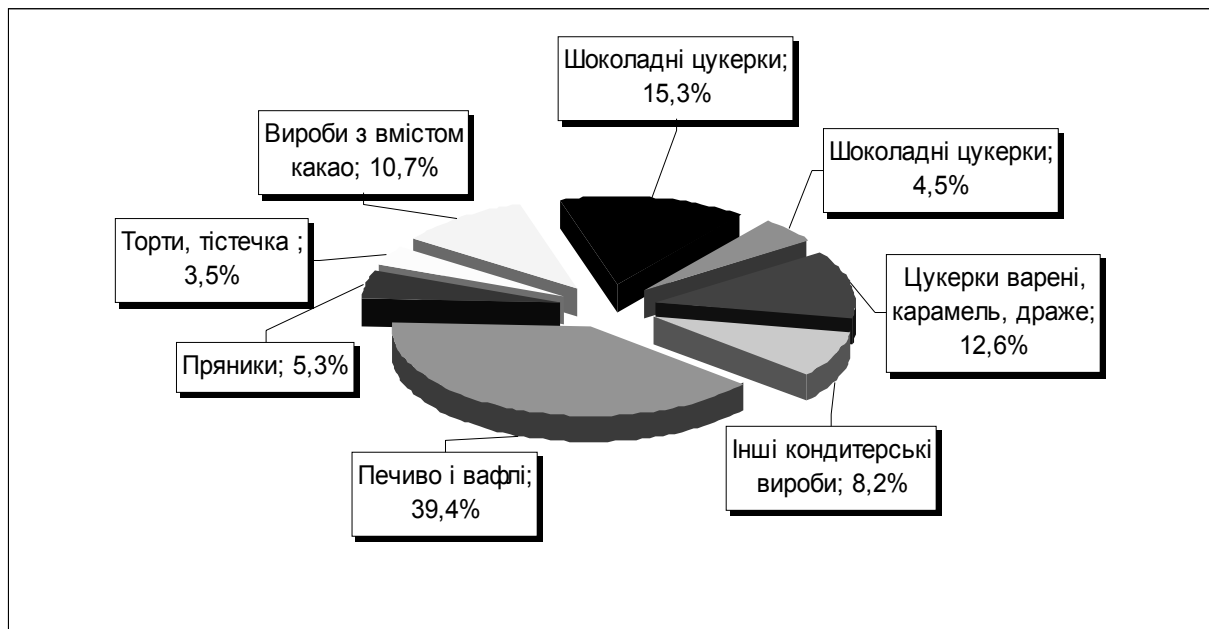

Рис.1. Структура виробництва кондитерських виробів в Україні в асортименті (за 10 місяців 2012 р.)

Найбільшим виробником кондитерських виробів в Україні є «ROSHEN», до складу якого входять ПАТ «Вінницька кондитерська фабрика», ПАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен», ПАТ «Кременчуцька кондитерська фабрика «Рошен» Полтавська область, ПАТ «Маріупольська кондитерська фабрика «Рошен». За 10 місяців 2012 р. «ROSHEN» вироблено більше 240 тис.т кондитерських виробів, в тому числі цукерок варених, карамелі, тофі й аналогічних видів виробів 70,4 тис.т, шоколадних цукерок – 54,6 тис.т, печива солодкого й вафлів – 44,8 тис.т, крекерів, галет – 16,9 тис.т, тортів – 5,2 тис.т. Питома вага продукції «ROSHEN» становить понад 27 % загального виробництва в країні (рис. 2).

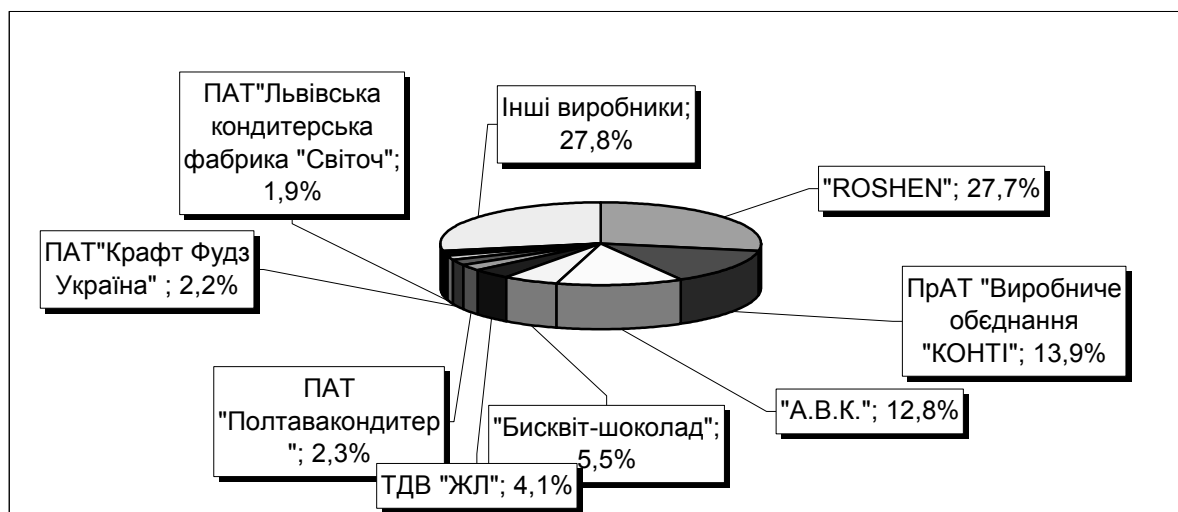

Рис. 2. Структура виробництва кондитерських виробів в Україні в розрізі виробників (за 10 місяців 2012 р.)

На другому місці в рейтингу найкрупніших виробників кондитерських виробів в Україні знаходиться ПрАТ «Виробниче об'єднання «КОНТІ» (хоча його обсяг випуску продукції і становить лише половину від найбільшого – виробника – 120,5 тис.т протягом січня–жовтня 2012 р.). Фірма «КОНТІ» спеціалізується на виробництві солодкого печива (76,4 тис.т), пряників (3,9 тис.т), шоколадних цукерок (23,4 тис. т), карамелі, варених цукерок, драже (12,1 тис. т).

Широким асортиментом відмічається виробництво кондитерських виробів компанії «Бисквіт-шоколад» (в складі АТ ЗТ «Харківська бісквітна фабрика», ПАТ «Кондитерська фабрика «Харків'янка» м. Харків), що займає четверте місце серед виробників кондвиробів країни, яка випускає печиво як солодке, так і сухе, пряники, торти, тістечка, різні групи виробів з какао: з цукру чи замінників, пастоподібні, а також цукерки шоколадні, варені, покриті цукром, карамель та ін.

В десятку найбільших виробників кондвиробів входить ПАТ «Крафт Фудз Україна» – м. Тростянець Сумської області (18,7 тис. т за 10 місяців 2012 р.), в структурі виробництва якого понад 40 % займають шоколадні вироби в плитках, пластинах і т.п.

Серед виробників виділяється випуском кондвиробів такої групи як халва, східні солодощі ТДВ «ЖЛ» (правонаступник ЗАТ «Житомирські ласощі») – 1,6 тис. т за 10 місяців 2012 р.

А географічною широтою розміщення виробничих потужностей відносно самостійних структурних підрозділів вирізняється компанія «А.В.К.» (третє місце в рейтингу виробників), до складу якої входять ПАТ «Кондитерська фабрика «А.В.К.» – м. Донецьк, м. Дніпропетровськ, м. Луганськ, м. Мукачеве. В сукупності підприємства «А.В.К.» виробляють половину загального випуску в країні кондитерських виробів з цукру чи його замінників з вмістом какао – 46,4 тис. т із 92,8 тис. т, виготовлених за 10 місяців 2012 р.

Обсяги власного виробництва кондитерських виробів в Україні загалом достатні для самозабезпечення цією продукцією населення країни. В 2011 р. в Україні було спожито 714,6 тис.т кондвиробів, що становило 66,8 % до виробництва, в тому числі 371,9 тис.т борошняних виробів (74,5 % до випуску),

шоколадних виробів 183,9 тис.т (53,7 %) і цукристих виробів (69,5 %) (табл. 1). Аналогічні співвідношення спостерігаються на ринку кондитерських виробів України і в 2012 р.

Таблиця 1

Баланс кондитерських виробів ринку України, тис.т

Показники	2011 р.				За 9 місяців 2012 р.			
	всього	в тому числі			всього	в тому числі		
		борош- няні	шоко- ладні	цукри- сті		борош- няні	шоко- ладні	цукри- сті
Пропозиція								
Залишок на початок періоду	19,8	9,0	6,6	4,2	22,6	11,0	7,9	3,7
Виробництво	1069,8	498,9	342,5	228,4	755,3	370,7	226,7	157,9
Імпорт	69,9	17,4	33,8	18,7	44,9	10,1	22,4	12,5
Попит								
Споживання	714,6	371,9	183,9	158,8	504,2	269,9	126,7	107,6
Експорт	422,2	142,3	191,1	88,8	297,8	111,3	124,2	62,3
Залишок на кінець періоду	22,7	11,1	7,9	3,7	20,8	10,6	6,1	4,2

Це дає можливість експортувати значні обсяги кондитерських виробів за кордон. В 2011 р. було Україною було експортовано 422,2 тис.т кондитерських виробів (близько 40 % до виробництва), в 2012 р. станом на 1 жовтня 297,8 тис.т – при цьому слід зазначити, що на четвертий квартал припадає активізація експортних операцій з кондитерськими товарами: традиційно піковими щодо обсягів вивезення кондитерських виробів є жовтень і листопад.

Але враховуючи асортиментну різноманітність продукції кондитерського виробництва, різносторонність запитів споживачів Україна також імпортує кондитерські вироби. Проте імпорт складає лише 5-6 % до обсягів виробленої продукції.

Навпаки структурно експорт та імпорт в розрізі укрупнених груп кондитерських виробів схожі, лише частка борошняних кондвиробів помітно відрізняється: вивезених більша, ніж ввезених (рис. 3).

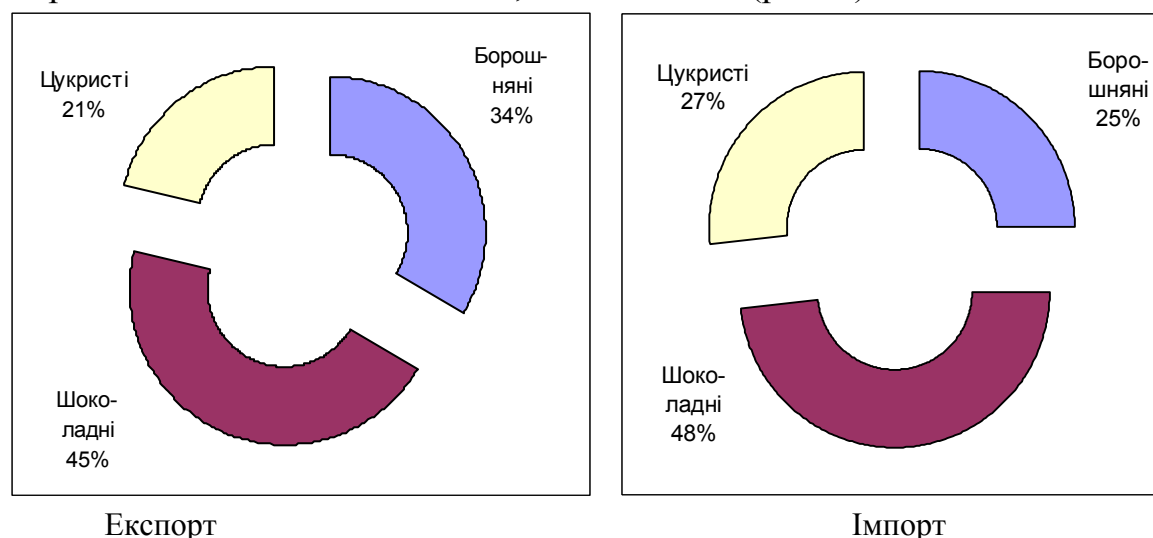

Рис. 3. Структура експорту та імпорту кондитерських виробів України в 2011 р.

Основними експортерами кондитерських виробів українського виробництва є наступна п'ятірка компаній: «ROSHEN» в особі ТОВ «Розподільчий центр «Плюс» та ДП «Кондитерська корпорація «ROSHEN» (за три квартали 2012 р. вже експортували 103,4 тис.т виробів, що становить більше 1/3 загального експорту в натуральному виразі), ПрАТ «Виробниче об'єднання «КОНТІ» (56,1 тис. т), «А.В.К.» (48,4 тис. т), «Бісквіт-шоколад» (17,1 тис. т), ПАТ «Полтавакондитер» (9,3 тис. т).

Завозять в Україну кондитерські вироби різні компанії, серед яких і відправники і виробники кондитерської продукції на експорт, що свідчить про монополізацію внутрішнього та зовнішнього ринків країни. Так, протягом 9 місяців 2012 р. найбільше отримали по імпорту ТОВ «Марс Україна» (11,6 тис. т – понад 1/4 загального імпорту), ПрАТ «Виробниче об'єднання «КОНТІ» (5,8 тис. т), ТОВ «Розподільчий центр «Плюс» (3,8 тис. т), ТОВ «Ферреро Україна» (3,7 тис. т), ПАТ «Крафт Фудз Україна» (2,7 тис. т), ДП «Кондитерська корпорація «ROSHEN» (0,7 тис. т).

Аналіз географічного аспекту зовнішньоекономічної діяльності операторів ринку кондитерських виробів України показав, що отримувачами української продукції є переважно країни – колишні республіки СРСР (рис. 4).

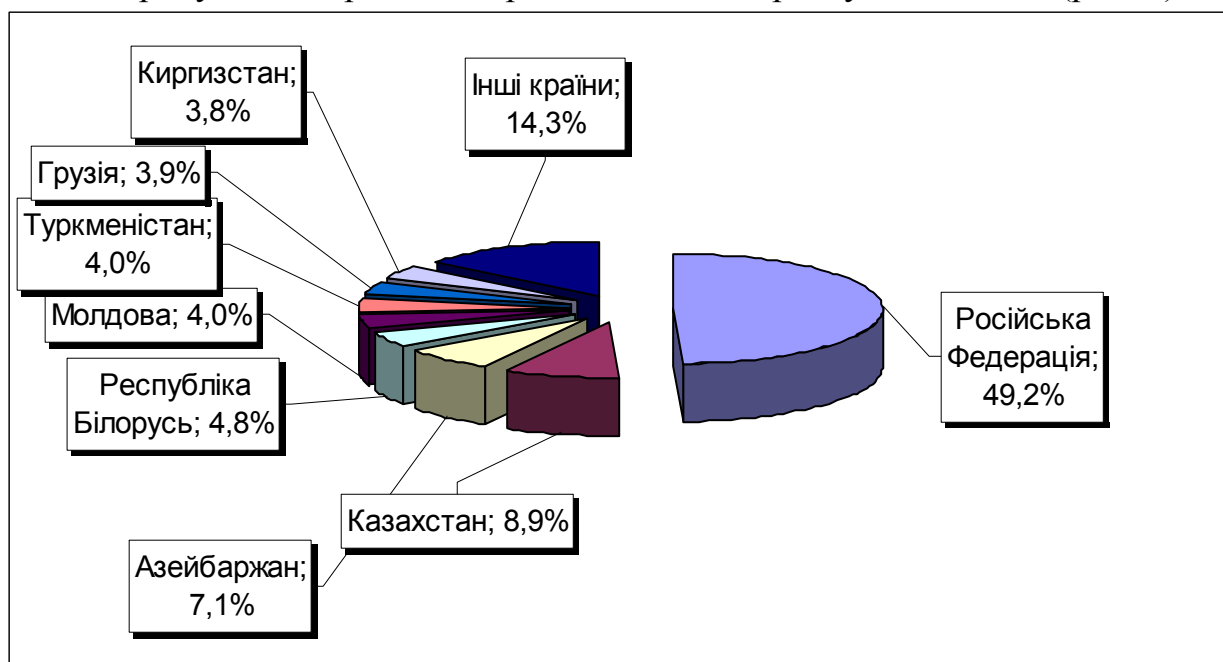

Рис. 4. Країни – основні імпортери українських кондитерських виробів (структура експорту України в 2012 р.)

Майже половина експорту кондитерських виробів припадає на Російську Федерацію (за 9 місяців 2012 р. до РФ вивезено 146,4 тис.т продукції). Росія виступає і найбільшим імпортером кондитерських виробів до України (рис. 5). Протягом трьох кварталів 2012 р. з Росії до України завезено 29 тис. т виробів – 66,5 % загального обсягу імпорту.

Проте, в рамках офіційного переговорного процесу щодо створення зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом досягнуто домовленості, в тому числі про вільну торгівлю кондитерськими виробами, що

створює можливості для активізації та розширення зовнішніх ринків збуту продукції кондитерської промисловості країни.

Імпортерами кондитерських виробів до України також є країни переважно Європи (Німеччина, Польща, Нідерланди, Чехія, Італія, Франція, Великобританія, Бельгія, Іспанія, ін.) та Турція, Китай.

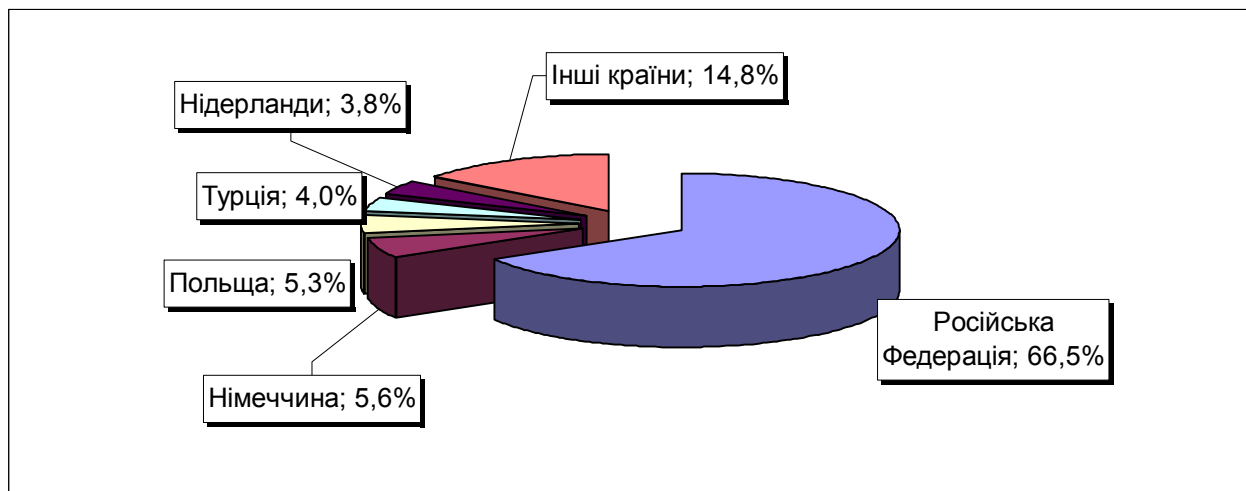

Рис. 5. Країни-основні постачальники кондитерських виробів до України (структура імпорту в 2012 р.)

Фонд споживання кондитерських виробів українцями має наступну структуру в розрізі груп виробів: майже 55 % припадає на борошняні кондитерські вироби, 25 % – на шоколадні вироби і більше 20 % – на цукристі вироби.

Висновки. На сучасному етапі ринок кондитерських виробів України (внутрішній і зовнішній) відзначається високим рівнем конкуренції, тому одним із головних факторів стабільності функціонування підприємств галузі слід вважати відстеження асортиментної трансформації попиту й своєчасну переорієнтацію виробництва.

Кропіткої роботи потребує формування (збереження й розширення) власних експортних «ніш» в рамках традиційних каналів збуту продукції – на теренах країн Митного союзу та інших колишніх республік Радянського Союзу, зокрема досягнення лібералізації рівня захисного мита при поставках українських виробів на ці території, а також оформлення нових ринків збуту.

Список використаних джерел:

1. Статистична інформація Державно служби статистики [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Державної служби статистики – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Новини / Цукор України. – 2012. – № 12. – С. 6.
3. Все про кондитерські вироби [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.agribusiness.kiev.ua/img/zstored/files/analitics/dairy sector report.pdf>.
4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.br.com.ua/kurs/Dergh_reguluvanya/26982.htm?dl.
5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/1561.pdf>.
6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Arpu/2010_1/doc/3/06.pdf.

Рецензент – д.е.н., професор Плаксієнко В. Я.